

Na podlagi petega odstavka 33. člena, četrtega odstavka 56. člena, šestega odstavka 60. člena, četrtega odstavka 62. člena, osmega odstavka 67. člena, tretjega odstavka 80. člena in petega odstavka 108. člena Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 85/24) ministrica za infrastrukturo izdaja

Pravilnik o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene

I. POGLAVJE SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

(1) Ta pravilnik določa kategorijo zrakoplovov, posebej načrtovanih ali prilagojenih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (v nadaljnjem besedilu: eksperimentalni zrakoplov), kot to opredeljuje točka (b) prvega odstavka priloge I Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu ter spremembi uredb (ES) št. 2111/2005, (ES) št. 1008/2008, (EU) št. 996/2010, (EU) št. 376/2014 ter direktiv 2014/30/EU in 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi uredb (ES) št. 552/2004 in (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 (UL L št. 212 z dne 22. 8. 2018, str. 1), nazadnje spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2025/1044 z dne 23. maja 2025 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta s podrobnimi pravili in postopki za priznavanje licenc kontrolorjev zračnega prometa in certifikatov, ki jih izdajo tretje države (UL L št. 2025/1044 z dne 6. 8. 2025), pristojni organ, lastnosti, način izdelave, izdelovalca, nadzor nad izdelavo in preizkušanjem, postopek izdelave, ugotovitev sposobnosti za varno letenje, registracijo, preizkušanje v letenju, dovoljenje za letenje, vzdrževanje, licence in letalske operacije.

(2) Ta pravilnik določa zahteve za načrtovanje, izdelavo in uporabo eksperimentalnih zrakoplovov s sprejemljivo ravno tveganja.

(3) Ta pravilnik se izda ob upoštevanju postopka informiranja v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L št. 241 z dne 17. 9. 2015, str. 1).

2. člen (pomen izrazov)

(1) (1) Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

1. »specifikacija ATA 100« pomeni sistem številčenja sistemov zrakoplova na 100 standardnih poglavij, ki ga je razvilo združenje letalskih prevoznikov ZDA (angl. Air Transport Association of America /ATA/);

2. »koncept zrakoplova« (angl. conceptual design) je nova zasnova oziroma načrt za nov tip ali model zrakoplova;

3. »uporabnik« je fizična ali pravna oseba, ki ni lastnik eksperimentalnega zrakoplova, temveč ga uporablja na podlagi zakupne pogodbe ali na kateri drugi pravni podlagi;

4. »kontinuirano preizkušanje« pomeni, da skladno s cilji projekta eksperimentalni zrakoplov ostaja v postopku uvajanja sprememb in preizkušanja daljše obdobje in ima za letenje v tem času izdano dovoljenje za preizkušanje v letenju;

5. »prehod v uporabo« pomeni, da po uspešno končanem preizkušanju v letenju eksperimentalni zrakoplov pridobi dovoljenje za letenje in se tehnično več ne spreminja;

6. »sprejemljiva raven tveganja« je sistem, določen po postopkih dokumenta Doc 9859 AN/474 Safety Management Manual, ki ga je izdala Mednarodna organizacija civilnega letalstva (v nadaljnjem besedilu: ICAO), in ustreznih izkustvenih prilagoditvah za področje preizkušanja v letenju.

(2) Izraz »ultralahki zrakoplov«, uporabljen v tem pravilniku, pomeni »ultralahko letalno napravo«, kot je opredeljena v predpisu, ki ureja ultralahke letalne naprave.

3. člen **(pristojni organ)**

Pristojni organ za nadzor nad izvajanjem tega pravilnika je Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija).

II. POGLAVJE **LASTNOSTI**

4. člen **(lastnosti)**

(1) Eksperimentalni zrakoplov mora izkazovati stabilnost, krmarljivost in zadovoljivo trdnost tako, da omogoča uporabo s sprejemljivo ravno tveganja.

(2) Eksperimentalni zrakoplov, ki ima eno ali več naslednjih lastnosti, je zahtevnejši eksperimentalni zrakoplov:

- večmotorni zrakoplov,
- minimalna posadka je več kot ena oseba,
- primarni krmilni sistem vključuje kompleksnejši sistem aktivnih enot krmiljenja (izvzet je enostavni serijsko izdelani sistem dvoosnega avtopilota, namenjen za uporabo v malih letalih),
- vodenje zrakoplova ni mogoče z izključno uporabo načel vizualnega letenja,
- ima operativno hitrost VMO več kot 250 vozlov odčitane hitrosti letenja ali več kot 0,6 odčitane Machovega števila (Machovo število je razmerje med dejansko in zvočno hitrostjo, določeno s temperaturo zraka v okolici),
- po podatkih ustreza kategorijam zrakoplovov, ki jih določata CS-25 in CS-29 (CS-25 so evropske certifikacijske specifikacije za velika letala, CS-29 pa so evropske certifikacijske specifikacije za velike helikopterje).

(3) Eksperimentalni zrakoplov, ki v celoti ali delno ne ustreza posamezni vrsti zrakoplova, za katero se izdaja licenca, dovoljenje, potrdilo ali pooblastilo letalskega osebja, je specifični eksperimentalni zrakoplov.

III. POGLAVJE **NAČIN IZDELAVE IN IZDELOVALEC**

5. člen **(način izdelave)**

(1) Eksperimentalni zrakoplov se izdeluje po enem od naslednjih načinov:

1. z izdelavo po načrtih, ki lahko vključuje vgradnjo polizdelkov in končanih sestavnih delov opreme;

2. s sestavljanjem predhodno izdelanih sestavnih delov, ki imajo znane ali ugotovljene lastnosti in jih je izdelal drug proizvajalec, ki ni izdelovalec iz tega pravilnika;

3. s spremembo certificiranega zrakoplova ali zrakoplova, za katerega je v Republiki Sloveniji že izdano dovoljenje za letenje ali priznan projekt tipa za varno letenje. Sprememba je lahko na enem ali več naslednjih področjih:

- na strukturi,
- na sistemih,
- na pogonu,
- na opremi,
- v postopkih uporabe,
- v postopkih vzdrževanja.

(2) Za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova iz 2. točke prejšnjega odstavka mora izdelovalec za izdelane sestavne dele pridobiti ustrezne podatke o posameznem sestavnem delu, ki vključujejo njegove omejitve, trdnostni izračun in tehnično dokumentacijo, ki omogoča nadzor skladnosti izdelave teh sestavnih delov. Trdnostni izračun se lahko nadomesti s podatki o testiranju, s testiranjem ali izkušnjami iz uporabe takega sestavnega dela na podlagi primerljivosti.

(3) Za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova iz 2. točke prvega odstavka tega člena se lahko uporabijo glavni sestavni deli (npr. trup, rep, krila, smerni in višinski stabilizator, sklopi podvozja, motor, propeler, glavni in repni rotor, pogonska transmisija glavnega in repnega rotorja, sklopi krmilnega sistema) tujega zrakoplova le, če je status plovnosti glavnih sestavnih delov tujega zrakoplova znan pred vložitvijo vloge za izdelavo. Vlagatelj dokazuje status plovnosti glavnih sestavnih delov tujega zrakoplova s pridobljenimi ustreznimi zapisi o plovnosti tega zrakoplova in jih predloži agenciji na vpogled. Šteje se, da je status plovnosti glavnih sestavnih delov tujega zrakoplova ustrezen, če je zrakoplov pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila za izdelavo ploven ali je pridobljena izjava pristojnega letalskega organa zadevne tuje države, ki ni starejša od 60 dni in je iz nje razvidno, da so predmetni glavni sestavni deli zrakoplova ustrezni za vgradnjo v zrakoplov. Če bo izdelovalec pri izdelavi uporabil trup tujega zrakoplova, mora biti ta tuji zrakoplov najpozneje pred izdajo potrdila za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova izpisan iz tujega registra ali evidence zrakoplovov.

(4) Pred izdajo potrdila za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova iz 3. točke prvega odstavka tega člena mora lastnik izdajatelju vrniti spričevalo o plovnosti oziroma dovoljenje za letenje zrakoplova. Vključitev zrakoplova v izdelavo pomeni prenehanje skladnosti s projektom tipa zrakoplova, kot je bila vzpostavljena pred nameravano spremembo.

(5) V primeru tujega zrakoplova iz 3. točke prvega odstavka tega člena mora biti zrakoplov pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila za izdelavo ploven ali pa mora biti pridobljeno poročilo pristojnega letalskega organa zadevne tuje države o pregledu plovnosti zrakoplova, pri čemer to poročilo ni starejše od 60 dni. Zrakoplov mora biti najpozneje pred izdajo potrdila za izdelavo izpisan iz tujega registra ali evidence zrakoplovov.

6. člen **(izdelovalec)**

(1) Izdelovalec je lahko le organizacija, ki po tem pravilniku pomeni fizično osebo, pravno osebo ali del pravne osebe, pri čemer se kot del pravne osebe razume tisti del, ki je opisan v priročniku o kakovosti organizacije, ima s strani zakonitega zastopnika pravne osebe imenovanega odgovornega vodjo organizacije s pooblastilom razpolaganja s potrebnimi viri za zagotavljanje nemotenega poslovanja organizacije, zakoniti zastopnik pravne osebe pa je sopodpisnik izjave odgovornega vodje organizacije, s katero potrjuje, da se bo vedno ravnalo v skladu s priročnikom o kakovosti organizacije. Izdelovalec mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. ima sistem zagotavljanja kakovosti, vključno z načini izvajanja in odgovornimi osebami, kar mora biti opredeljeno v priročniku o kakovosti organizacije v obsegu, kot to določa predpis, ki ureja nacionalno proizvodnjo. Agencija preveri in potrdi ustreznost vzpostavljenega sistema kakovosti pred izdajo potrdila za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova. V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti agencija organizaciji določi primeren rok za odpravo pomanjkljivosti. Agencija odobri priročnik o kakovosti organizacije, ko so ugotovljene pomanjkljivosti odpravljene;

2. ima z notranjim aktom določeno vodjo projekta izdelave, ki je odgovoren za projekt izdelave po tem pravilniku in strokovno korespondenco z agencijo ter izpolnjuje naslednje pogoje:

– ima ali je imel poklicno pilotsko licenco in ima vsaj licenco pilota lahkega zrakoplova, ki ustreza kategoriji oziroma je najbližje kategoriji zrakoplova, ki se bo izdeloval po tem pravilniku, ter je izdana v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 1178/2011 z dne 3. novembra 2011 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalsko osebje v civilnem letalstvu v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 311 z dne 25. 11. 2011, str. 1), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2025/2293 z dne 10. novembra 2025 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2023/203 glede zahtev, ki se uporabljajo za organizacije, ki podajo izjavo, in o popravku uredb (EU) št. 1178/2011, (EU) št. 748/2012, (EU) št. 965/2012, (EU) št. 139/2014, (EU) št. 1321/2014, (EU) 2015/340 ter Izvedbene uredbe (EU) 2017/373 (UL L št. 2025/2293 z dne 11. 11. 2025), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1178/2011/EU), ali v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo, ali

– ima vsaj deset let dovoljenje pilota ultralahkega zrakoplova, izdano v skladu s predpisi, ki urejajo ultralahke letalne naprave, za primerljivo vrsto ultralahkega zrakoplova ali licenco pilota višje kategorije, izdano v skladu s predpisi, ki urejajo zrakoplove te višje kategorije, za primerljivo vrsto zrakoplova višje kategorije oziroma ima to dovoljenje ali licenco vsaj tri leta, če ima pooblastilo učitelja letenja s to primerljivo vrsto ultralahkega zrakoplova ali s to primerljivo vrsto zrakoplova višje kategorije, če eksperimentalni zrakoplov, ki se izdeluje po tem pravilniku, ustreza predpisom, ki urejajo ultralahke letalne naprave, ali

– ima ali je imel licenco oziroma dovoljenje osebja za vzdrževanje zrakoplovov, izdano v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362 z dne 17. 12. 2014, str. 1), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2026/100 z dne 15. januarja 2026 o spremembi uredb (EU) št. 748/2012 in (EU) št. 1321/2014 glede postopka pregleda plovnosti, spričevala o plovnosti in poročanja o dogodkih ter o popravku Uredbe (EU) št. 1321/2014 (UL L št. 2026/100 z dne 19. 1. 2026), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1321/2014/EU), ali na podlagi zakona, ki ureja civilno letalstvo, ali

– ima najmanj pet let izkušenj pri izdelavi zrakoplovov ali

– ima najmanj tri leta izkušenj s področja, ki je predmet spremembe iz 3. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika.

(2) Ne glede na 1. točko prejšnjega odstavka se za organizacijo, ki jo je za načrtovanje ali proizvodnjo zrakoplovov potrdil pristojni organ države članice ICAO, šteje, da ima vzpostavljen ustrezen sistem zagotavljanja kakovosti. Postopke, ki se nanašajo na izvajanje tega pravilnika, organizacija navede v dodatku k potrjenemu priročniku o kakovosti organizacije. Agencija preveri ustreznost vzpostavljenega sistema kakovosti ter preveri in potrdi ustreznost postopkov, ki se nanašajo na izvajanje tega pravilnika v dodatku k priročniku o kakovosti organizacije pred izdajo potrdila za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova. V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti agencija organizaciji določi primeren rok za odpravo pomanjkljivosti.

(3) Ne glede na 1. točko prvega odstavka tega člena se za organizacijo, ki je potrjena za načrtovanje ali proizvodnjo zrakoplovov v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 748/2012 z dne 3. avgusta 2012 o določitvi izvedbenih določb za certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij (UL L št. 224 z dne 21. 8. 2012, str. 1), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2025/2293 z dne 10. novembra 2025 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2023/203 glede zahtev, ki se uporabljajo za organizacije, ki podajo izjavo, in o popravku uredb (EU) št. 1178/2011, (EU) št. 748/2012, (EU) št. 965/2012, (EU) št. 139/2014, (EU) št. 1321/2014, (EU) 2015/340 ter Izvedbene uredbe (EU) 2017/373 (UL L št. 2025/2293 z dne 10. 11. 2025), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 748/2012/EU), šteje, da ima vzpostavljen sistem kakovosti v skladu s tem pravilnikom. Postopke, ki se nanašajo na izvajanje tega pravilnika, organizacija navede v dodatku k priročniku o kakovosti organizacije. Agencija preveri in potrdi ustreznost postopkov, ki se nanašajo na izvajanje tega pravilnika v dodatku k priročniku o kakovosti organizacije. V primeru ugotovljenih pomanjkljivosti agencija organizaciji določi primeren rok za odpravo pomanjkljivosti.

(4) Izdelovalec vse postopke dokumentira v skladu z zahtevami iz sistema zagotavljanja kakovosti ter agenciji poroča o poteku izdelave vsakih 12 mesecev. Poročilo mora vsebovati opis obsega izvedenih del in biti predloženo agenciji najpozneje 90 dni po poteku 12-mesečnega obdobja poročanja. Če poročilo ni predloženo v roku, agencija začasno odvzame, omeji ali prekliče veljavnost potrdila za izdelavo v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo.

(5) Izdelovalec pred oddajo vloge za izdajo potrdila za izdelavo v okviru sistema kakovosti izvede interno revizijo pripravljenosti organizacije za obseg nameravane izdelave eksperimentalnega zrakoplova. Poročilo o izvedeni interni reviziji izdelovalec priloži vlogi.

IV. POGLAVJE NADZOR NAD IZDELAVO IN PREIZKUŠANJEM TER DRUGE NALOGE

7. člen **(letalski strokovni nadzor izdelave in druge povezane naloge)**

(1) Agencija izvaja naslednje naloge:

1. nadzira skladnost postopka izdelave in preizkušanja s tem pravilnikom;
2. ob izdaji potrdila za izdelavo potrdi odgovorne osebe projekta;
3. izda potrdilo za izdelavo, v katerem imenuje tudi letalskega strokovnjaka in kontrolorja izdelave;
4. potrdi pogoje letenja in izda dovoljenje za preizkušanje v letenju, razen če je agencija izdelovalcu v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezen privilegij za potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju;
5. pri konceptih zahtevnejših ali posebnih eksperimentalnih zrakoplovov izda soglasje k predlogu potrebnih izkušenj za pilota, ki bo opravljal preizkušanje;
6. potrdi program vzdrževanja;
7. potrdi pogoje letenja in izda dovoljenje za letenje;
8. izvaja inšpekcijski nadzor v ključnih fazah izdelave in preizkušanja, ki so: priprava dnevnika izdelave, preizkušanje trdnosti glavnih delov osnovne nosilne konstrukcije zrakoplova, če je to predvideno oziroma potrebno, ter začetek končne montaže zrakoplova. Ključnih faz je lahko več, če tako oceni letalski strokovnjak. Ocena mora biti priložena k vlogi za izdajo potrdila za izdelavo. Če je agencija izdelovalcu v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezni privilegij za potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju, nadzor v ključnih fazah izdelave in preizkušanja izvede imenovani letalski strokovnjak na način, kot to opredeljuje postopek za izvajanje interne revizije organizacije izdelovalca;

9. vodi seznam letalskih strokovnjakov po tem pravilniku, skupaj z njihovim znanjem in izkušnjami.

(2) Letalski strokovnjak izvaja naslednje naloge:

1. nadzira izdelavo in preizkušanje in je odgovoren za letalsko tehnično varnost postopka izdelave in preizkušanja. Če agencija izdelovalcu v okviru sistema kakovosti potrdi ustrezen privilegij za potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju, izvede tudi nadzor v ključnih fazah izdelave in preizkušanja po postopku na način, kot to opredeljuje postopek za izvajanje interne revizije organizacije izdelovalca;

2. na podlagi ciljev projekta določi potrebne postopke in dokumentacijo;
3. pripravi oceno tveganja za preizkušanje in uporabo eksperimentalnega zrakoplova;
4. pregleduje in potrjuje projektno dokumentacijo in poskrbi, da načrtovane tehnične rešitve zagotavljajo sposobnost za varno letenje eksperimentalnega zrakoplova;
5. določi delovne in operativne omejitve;
6. določi vsebino programa preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova in ga potrdi;
7. opravlja nadzor nad preizkušanjem v letenju;
8. po končanem preizkušanju v letenju izdela končno poročilo o projektu;
9. potrdi letalni priročnik eksperimentalnega zrakoplova;
10. potrdi priročnik za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova;
11. predlaga program vzdrževanja, ki vsebuje tudi predlog zahtev za kompetence osebja za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova.

(3) Kontrolor izdelave izvaja naslednje naloge:

1. nadzira in je odgovoren za uporabo potrjene tehnične dokumentacije ter splošnih tehničnih standardov in praks v letalstvu med postopkom izdelave;
2. opozori izdelovalca na vse opažene nepravilnosti pri izdelavi;
3. daje izdelovalcu navodila in nasvete za izdelavo;
4. v dnevniku izdelave potrjuje podatke o uporabljenem materialu, ključnih postopkih in sestavnih delih;
5. po končani izdelavi pregleda eksperimentalni zrakoplov in poda pisno poročilo o njegovem tehničnem stanju, iz katerega mora biti razvidno, ali je z eksperimentalnim zrakoplovom mogoče varno letenje.

(4) V organizaciji iz drugega in tretjega odstavka prejšnjega člena ni treba imenovati kontrolorja izdelave, če vodja projekta izdelave z notranjim aktom zagotovi razdelitev vseh nalog in odgovornosti, navedenih v prejšnjem odstavku, osebju organizacije, ki izpolnjuje pogoje iz 9. člena tega pravilnika, kar agencija preveri pred izdajo potrdila za izdelavo.

8. člen **(letalski strokovnjak)**

(1) Izdelovalec predlaga letalskega strokovnjaka. Predlaga lahko tudi več letalskih strokovnjakov po področjih, in sicer glede na zahteve projekta izdelave. V tem primeru mora izdelovalec z notranjim aktom določiti glavnega letalskega strokovnjaka, ki je odgovoren za projekt.

(2) Letalski strokovnjak mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- najmanj izobrazba tehnične ali naravoslovne smeri, ki pokriva strokovno področje letalstva, na katero se nanaša projekt izdelave, pridobljena po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazba, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven,
- ustrezna znanja glede na projekt izdelave in
- izkušnje s področja izdelave zrakoplovov.

(3) Kot ustrezna glede na projekt izdelave iz druge alineje prejšnjega odstavka se štejejo znanja s področij:

- letalnih sposobnosti, stabilnosti in krmalljivosti,
- trdnosti in togosti,
- pogonskega sistema zrakoplova,
- mehanskih sistemov in opreme zrakoplova,
- instrumentov avionike, elektrike, radioopreme zrakoplova.

(4) Agencija preveri ustrezno raven pridobljenih znanj glede na projekt izdelave iz druge alineje drugega odstavka tega člena v skladu s postopkom agencije za preverjanje kompetentnosti letalskega strokovnjaka. Teh kompetenc agenciji ni treba preverjati pri osebi, katere znanje je za posamezno področje že potrdila Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu v okviru projektivne organizacije, potrjene v skladu z Uredbo 748/2012/EU.

(5) Kot ustrezne izkušnje s področja izdelave zrakoplovov iz tretje alineje drugega odstavka tega člena se štejejo delovne izkušnje v letalski industriji ali organizaciji oziroma izkušnje v vlogi letalskega strokovnjaka, če so te izkušnje s področja, ki je predmet projekta.

9. člen **(kontrolor izdelave)**

Kontrolor izdelave mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. ima licenco osebjca za vzdrževanje zrakoplovov kategorije B, ki je ustrezna izdelavi eksperimentalnega zrakoplova po tem pravilniku in je v skladu z delom 66 priloge III Uredbe 1321/2014/EU, ali dovoljenje za vzdrževanje zrakoplovov, izdano na podlagi zakona, ki ureja civilno letalstvo, in najmanj pet let delovnih izkušenj pri vzdrževanju zrakoplovov, ali

2. ima najmanj pet let izkušenj s področja kontrole izdelave amatersko izdelanih ali eksperimentalnih zrakoplovov, ali

3. ima pooblastilo za medfazno in končno kontrolo izdelave zrakoplova v organizaciji iz drugega ali tretjega odstavka 6. člena tega pravilnika.

V. POGLAVJE **POSTOPEK IZDELAVE**

10. člen **(vloga za izdajo potrdila za izdelavo)**

(1) Vloga za izdajo potrdila za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova mora vsebovati:

1. podatke o izdelovalcu z dokazili o izpolnjevanju pogojev iz 6. člena tega pravilnika;
2. imenovanje vodje projekta izdelave iz 2. točke prvega odstavka 6. člena tega pravilnika;
3. naslov in opis prostorov, kjer se bo izvajala izdelava;
4. predlog imenovanja letalskega strokovnjaka in njegovo pisno soglasje;
5. predlog imenovanja kontrolorja izdelave in njegovo pisno soglasje;
6. predstavitev projekta, ki vsebuje delovni naslov projekta, opredelitev načina izdelave, osnovne podatke o eksperimentalnem zrakoplovu, opredelitev uporabe obsega gradbenih zahtev (certifikacijskih specifikacij) za zrakoplove in opis predvidenih del v sklopu projekta, vključno z opisom tehnologij izdelave;
7. dokazila o ustreznosti sestavnih delov tujega zrakoplova v primeru izdelave iz 2. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika:

– overjeno kopijo veljavnega spričevala o plovnosti oziroma dovoljenja za letenje ali enakovrednega dokumenta tujega zrakoplova ali izjavo pristojnega letalskega organa zadevne tuje države, pri čemer izjava ni starejša od 60 dni in je iz nje razvidno, da so predmetni glavni sestavni deli zrakoplova ustrezni za vgradnjo v zrakoplov, in

– dokazilo, da za glavne sestavne dele ni pretekla dovoljena obratovalna doba;

8. dokazila o ustreznosti tujega zrakoplova v primeru izdelave iz 3. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika:

– overjeno kopijo veljavnega spričevala o plovnosti oziroma dovoljenja za letenje ali enakovrednega dokumenta tujega zrakoplova ali

– poročilo pristojnega letalskega organa zadevne tuje države o pregledu plovnosti zrakoplova, pri čemer to poročilo ni starejše od 60 dni;

9. dokazilo o lastništvu oziroma pravici do uporabe zrakoplova, ki je bremen prosto, če gre za način izdelave v skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika, ali o lastništvu glavnih in ključnih sestavnih delov zrakoplova, če gre za način izdelave v skladu s 1. ali 2. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika. Če se v času do izdaje potrdila o izdelavi z dokazilom o lastništvu oziroma pravici do uporabe glavnih in ključnih sestavnih delov zrakoplova ne razpolaga, mora biti to predloženo agenciji najpozneje do izdaje dovoljenja za preizkušanje v letenju. Če ima izdelovalec privilegij za potrditev pogojev letenja in za izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju, tega privilegija v predmetni izdelavi ne sme izvajati, dokler agencija ne potrdi ustreznosti prejetih dokazil o lastništvu oziroma pravici do uporabe glavnih in ključnih sestavnih delov zrakoplova;

10. predstavitev ciljev projekta. Če je predvideno kontinuirano preizkušanje, mora biti osnutek programa preizkušanja naveden v ciljnih projekta;

11. oceno tveganja preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova in uporabe eksperimentalnega zrakoplova, ki jo pripravi letalski strokovnjak;

12. overjeno kopijo pogodbe med lastnikom in izdelovalcem, v kateri lastnik prenese odgovornost postopka izdelave in preizkušanja na izdelovalca, če izdelovalec ni lastnik zrakoplova ali sestavnih delov;

13. kopijo poročila o izvedeni interni reviziji o pripravljenosti organizacije za obseg nameravane izdelave eksperimentalnega zrakoplova iz petega odstavka 6. člena tega pravilnika;

14. oceno letalskega strokovnjaka o ključnih fazah izdelave eksperimentalnega zrakoplova, če oceni, da so potrebne še druge ključne faze izdelave in preizkušanja, ali obrazložitev upravičenosti, če letalski strokovnjak meni, da preizkušanje trdnosti delov osnovne konstrukcije zrakoplova ni potrebno;

15. pisni predlog letalskega strokovnjaka z obrazložitvijo upravičenosti za izvedbo manjšega obsega programa preizkušanja v letenju, kot je določen v 1. do 6. točki petega odstavka 21. člena tega pravilnika.

(2) Osnovni podatki o eksperimentalnem zrakoplovu iz 6. točke prejšnjega odstavka so:

1. največja dovoljena vzletna masa,

2. minimalna posadka in največje skupno število oseb na krovu,

3. vrsta pogona in število motorjev,

4. predvidene minimalne in mejne hitrosti,

5. opis aktivnih enot krmiljenja primarnega krmilnega sistema, če so predvidene,

6. seznam predvidene radio-navigacijske in druge opreme,

7. predvideni pogoji letenja po zaključenem preizkušanju v letenju. Če gre za kontinuirano preizkušanje, se za osnovne podatke štejejo predvideni pogoji letenja za preizkušanje v letenju,

8. risba zrakoplova v treh projekcijah in tip gradnje, če gre za način izdelave iz 1. ali 2. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika.

(3) O vsaki spremembi podatkov iz tega člena mora izdelovalec pisno obvestiti agencijo.

11. člen **(potrdilo za izdelavo)**

(1) Na podlagi vloge iz prejšnjega člena agencija preveri izpolnjevanje predpisanih pogojev in na podlagi sprejemljivosti ravni tveganja izda potrdilo za izdelavo.

(2) V potrdilo za izdelavo se vpišejo:

1. izdelovalec,
2. vodja projekta izdelave iz 2. točke prvega odstavka 6. člena tega pravilnika,
3. delovni naslov projekta,
4. vrsta, kategorija in največja vzletna masa eksperimentalnega zrakoplova,
5. naslov, na katerem se bo izvajala izdelava,
6. potrjeni letalski strokovnjak projekta,
7. potrjeni kontrolor izdelave ali notranji akt v primeru iz četrtega odstavka 7. člena tega pravilnika,
8. pogoji za ohranjanje veljavnosti navedenega potrdila.

12. člen **(veljavnost potrdila za izdelavo)**

(1) Potrdilo za izdelavo eksperimentalnega zrakoplova velja pet let.

(2) Izdelovalec lahko zaprosi za podaljšanje veljavnosti potrdila za izdelavo pred potekom veljavnosti že izdanega potrdila za izdelavo. Vlogi za podaljšanje veljavnosti priloži poročilo o izvedenih delih od izdaje potrdila za izdelavo ter novi pisni soglasji letalskega strokovnjaka in kontrolorja izdelave.

(3) Potrdilo za izdelavo preneha veljati z izdajo dovoljenja za letenje.

(4) V primeru spremembe podatkov, ki se vpisujejo v potrdilo za izdelavo, je treba podati vlogo za spremembo potrdila za izdelavo, sicer je izdano potrdilo neveljavno.

(5) Če niso več izpolnjeni pogoji izdelave po tem pravilniku, če je letalskemu nadzorniku agencije, letalskemu strokovnjaku ali kontrolorju izdelave onemogočena izvedba nadzora nad izdelavo, če je ugotovljeno neodobreno odstopanje od podatkov v projektni dokumentaciji ali izvajanje neodobrenih sprememb lokacije, osebja, opreme ali postopkov izdelovalca ali če letno poročilo o poteku izdelave v skladu s četrtem odstavkom 6. člena tega pravilnika ni predloženo, agencija začasno odvzame, omeji ali prekliče veljavnost potrdila za izdelavo v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo.

13. člen **(projektna dokumentacija)**

(1) Projektno dokumentacijo pripravi izdelovalec med postopkom izdelave eksperimentalnega zrakoplova in mora biti na voljo ob osnovnem pregledu eksperimentalnega zrakoplova, da se lahko ugotovi sposobnost za varno letenje.

(2) Obvezni deli projektne dokumentacije so:

1. kontrola trdnosti osnovne konstrukcije,
2. kontrola krmarljivosti,
3. kontrola stabilnosti z določitvijo mejnih leg težišča,
4. analiza obremenitve električnega sistema in
5. kopija predhodnega spričevala o plovnosti ali dovoljenja za letenje, če gre za zrakoplov iz 3. točke prvega odstavka 5. člena tega pravilnika.

(3) Če v postopku izdelave na eksperimentalnem zrakoplovu ni bilo sprememb, za katere bi bila potrebna izdelava posameznega obveznega dela projektne dokumentacije iz 1. do 4. točke prejšnjega odstavka, lahko letalski strokovnjak namesto tega izda pisno izjavo, da ni vpliva izdelave oziroma da je ta zanemarljiv in da dela ni treba izdelati, z eksperimentalnim zrakoplovom pa je mogoče varno letenje. Ta izjava se hrani v projektni dokumentaciji kot nadomestilo za obvezni del dokumentacije.

(4) Za vsak obvezni del iz drugega odstavka tega člena je treba v projektni dokumentaciji pripraviti:

1. ovrednotenje, kot ustreza delu (trdnostni ali drugi izračun, testi ali meritve, ocena na podlagi izkušenj), z vplivi na druge dele in
2. tehnične risbe ali drugo, po čemer se lahko kontrolira skladnost izdelanega dela z rezultatom ovrednotenja iz prejšnje točke.

(5) Projektna dokumentacija se dopolni z izsledki in spremembami, ki se ugotovijo oziroma opravijo med preizkušanjem v letenju.

(6) Uporabnik mora agenciji zagotoviti dostop do projektne dokumentacije, ki se lahko v ta namen deponira pri agenciji.

14. člen (dnevnik izdelave)

(1) Izdelovalec mora med izdelavo eksperimentalnega zrakoplova voditi dnevnik izdelave, ki zagotavlja sledljivost postopka izdelave.

(2) Dnevnik izdelave mora praviloma biti razdeljen in označen po sistemih zrakoplova, pri čemer je priporočena uporaba specifikacije ATA 100.

(3) Dnevnik izdelave mora vsebovati:

1. delovno ime projekta izdelave,
2. datum izdaje in referenčno številko potrdila za izdelavo,
3. za vsak izdelani sestavni del ali sklop sestavnih delov referenco na dokument tehnične dokumentacije, po katerem je ta sestavni del ali sklop sestavnih delov izdelan, navedbo o uporabljenem materialu za izdelavo sestavnega dela ali sklopa sestavnih delov ter podatke, ki so pomembni za tehnologijo opravljene izdelave sestavnega dela ali sklopa sestavnih delov,
4. podatke o uporabljenem posebnem ali kalibriranem orodju,
5. podatke o vgrajenih polizdelkih in sestavnih delih ter njihovih navodilih za vgradnjo,
6. fotografije dokončanih sklopov, ki po končani izdelavi niso dostopni in jih ni mogoče kontrolirati,
7. rezultate funkcionalnih preizkusov sistemov eksperimentalnega zrakoplova in
8. druge podatke po presoji izdelovalca, letalskega strokovnjaka za izdelavo ali kontrolorja izdelave.

(4) Podatke iz 3., 4., 6., 7. in 8. točke prejšnjega odstavka potrdi kontrolor izdelave.

15. člen (kontrola skladnosti izdelave s projektno dokumentacijo)

Izdelovalec mora med izdelavo posameznih sestavnih delov in sklopov sestavnih delov eksperimentalnega zrakoplova pravočasno obveščati kontrolorja izdelave za namen kontrole skladnosti izdelave teh sestavnih delov in sklopov sestavnih delov s projektno dokumentacijo. Kontrolor izdelave

mora najpozneje pred montažo opraviti kontrolo skladnosti izdelave s projektno dokumentacijo tistih sestavnih delov in sklopov sestavnih delov eksperimentalnega zrakoplova, ki jih pozneje med izdelavo ne bo več mogoče kontrolirati.

16. člen (minimalna oprema)

(1) Eksperimentalni zrakoplov mora imeti naslednjo minimalno opremo:

1. varnostne pasove za vsak vgrajeni sedež,
2. kompas,
3. merilnik hitrosti (ne velja za balone),
4. višinomer,
5. opremo, ki se zahteva glede na tip zračnega prostora, v katerem se eksperimentalni zrakoplov uporablja, in
6. opremo, ki se zahteva v skladu z varnostno analizo.

(2) Eksperimentalni zrakoplov z motornim pogonom mora imeti poleg opreme iz prejšnjega odstavka še:

1. indikatorje, ki neposredno ali posredno prikazujejo izhodno moč vsakega motorja,
2. indikatorje, ki prikazujejo notranjo obremenitev vsakega motorja glede na mejne vrednosti, in
3. indikator preostale količine goriva oziroma zaloge energije.

(3) Eksperimentalni zrakoplov, ki proizvaja vzgon z vrtečimi se elementi, mora imeti poleg opreme iz prvega in drugega odstavka tega člena še merilnik vrtljajev za vrteče se elemente.

(4) Eksperimentalni zrakoplov, ki proizvaja aerostatični vzgon, mora imeti poleg opreme iz prvega in drugega odstavka tega člena še indikatorje, ki prikazujejo stanje vzgonskega telesa.

(5) Če je eksperimentalni zrakoplov namenjen za uporabo ponoči, mora poleg zahtevane opreme iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena, glede na vrsto zrakoplova, imeti še:

1. indikator lege zrakoplova v prostoru,
2. kontrolnik leta,
3. variometer,
4. osvetlitev instrumentov,
5. navigacijske luči, kot to določa Uredba Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), nazadnje spremenjena z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2025/2293 z dne 10. novembra 2025 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2023/203 glede zahtev, ki se uporabljajo za organizacije, ki podajo izjavo, in o popravku uredb (EU) št. 1178/2011, (EU) št. 748/2012, (EU) št. 965/2012, (EU) št. 139/2014, (EU) št. 1321/2014, (EU) 2015/340 ter Izvedbene uredbe (EU) 2017/373 (UL L št. 2025/2293 z dne 11. 11. 2025), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 965/2012/EU),
6. bliskavico proti trčenju, kot to določa Uredba 965/2012/EU, in
7. pristajalno luč.

(6) Če je eksperimentalni zrakoplov namenjen za uporabo po pravilih instrumentalnega letenja, mora imeti opremo, kot to določa Uredba 965/2012/EU.

(7) Če je v eksperimentalni zrakoplov vgrajena oprema za določanje lege zrakoplova v prostoru in ta oprema ni certificirana, morajo biti v letalnem priročniku eksperimentalnega zrakoplova opisani osnovno

načelo delovanja, možne lažne indikacije in omejitve. Za uporabo take opreme se izdelava ločena ocena tveganja.

(8) Če ima oprema v eksperimentalnem zrakoplovu sposobnosti radijskega oddajnika, ne sme imeti sposobnosti ali lastnosti, ki bi motile ali ovirale druge uporabnike zračnega prostora, kar se dokazuje s certifikatom dela opreme ali meritvami ali obojim.

17. člen (oznake)

(1) Na eksperimentalnem zrakoplovu mora biti blizu vstopa v zrakoplov poleg oznak, kot jih določata predpis, ki ureja oznake državne pripadnosti, registrske in druge oznake na civilnih zrakoplovih, in projektna dokumentacija, še napis »EXPERIMENTAL« s črkami, velikimi najmanj 50 in največ 150 milimetrov, da ga vidi vsaka oseba, ki vstopa v ta zrakoplov. Črke morajo biti velike tiskane in v slogu, ki je viden in čitljiv.

(2) Eksperimentalni zrakoplov mora imeti v prosto vidni razdalji od vsakega sedeža nameščeno čitljivo napisano obvestilo, napisano z velikimi tiskanimi črkami v slovenskem in angleškem jeziku, iz katerega je razvidno, da eksperimentalni zrakoplov ne izpolnjuje zahtev, standardov in priporočenih praks ICAO za izdajo spričevala o plovnosti zrakoplova. Obvestilo se glasi: »OPOZORILO POTNIKOM: TA ZRAKOPLOV NI IZDELAN V SKLADU Z VARNOSTNIMI PREDPISI ZA STANDARDNE ZRAKOPLOVE. VODJA ZRAKOPLOVA MORA PRED POLETOM VSAKI OSEBI NA KROVU POJASNITI POGOJE UPORABE!« »OCCUPANT WARNING: THIS AIRCRAFT DOES NOT COMPLY WITH SAFETY REGULATIONS FOR STANDARD AIRCRAFT. THE PILOT IN COMMAND SHALL EXPLAIN CONDITIONS OF OPERATION TO ALL OCCUPANTS BEFORE FLIGHT!«

(3) Če je vgrajeno balistično reševalno padalo, je potrebna ustrezna oznaka njegovega mesta in sprožilnega mehanizma.

(4) Vsak sistem, katerega namerna ali nenamerna uporaba ima vpliv na varnost letenja zrakoplova, mora imeti krmilne ročice, njihovi položaji pa morajo biti ustrezno označeni.

VI. POGLAVJE UGOTOVITEV SPOSOBNOSTI ZA VARNO LETENJE

18. člen (ugotovitev sposobnosti za varno letenje)

(1) Po končani izdelavi agencija na podlagi vloge izdelovalca opravi osnovni pregled eksperimentalnega zrakoplova, s katerim se ugotovi njegova sposobnost za varno letenje.

(2) Prvi del pregleda obsega pregled projektne dokumentacije in dnevnika izdelave, ki morata izražati dejansko stanje eksperimentalnega zrakoplova. Dnevnik izdelave mora vsebovati poročilo o tehničnem stanju tega zrakoplova, ki ga pripravi kontrolor izdelave oziroma oseba organizacije, pooblaščen za kontrolo izdelave zrakoplovov.

(3) Drugi del pregleda obsega pregled eksperimentalnega zrakoplova, pri čemer se ugotavlja njegovo splošno tehnično stanje. Pregled praviloma obsega pregled korozije, obrabe, delaminacije,

tesnosti instalacij, spajanja delov, izrabljenosti, nefunkcionalnosti in podobnega, kar bi lahko vplivalo na bistvene lastnosti zrakoplova (trdnost, življenjska doba, plovnostno-tehnične zahteve (angl. Airworthiness Directive, AD), izdane za sestavne dele in tehnične značilnosti zrakoplova).

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena osnovni pregled za varno letenje v skladu s tem členom izvede izdelovalec, če mu je agencija v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezni privilegij za potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju.

VII. POGLAVJE REGISTRACIJA

19. člen **(registracija eksperimentalnega zrakoplova)**

(1) Pred izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju se eksperimentalni zrakoplov registrira v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo.

(2) Kot lastnik zrakoplova se v register zrakoplovov lahko vpiše oseba, ki je lastnik delov eksperimentalnega zrakoplova in delov opreme.

VIII. POGLAVJE PREIZKUŠANJE V LETENJU

20. člen **(dovoljenje za preizkušanje v letenju)**

(1) Pred izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju mora izdelovalec agenciji predložiti naslednjo dokumentacijo:

1. kopija dnevnika izdelave,
2. program preizkušanja iz 21. člena tega pravilnika,
3. pisno soglasje vsakega od članov posadke, ki bo izvajal preizkušanje, pri čemer soglasje vključuje seznanjenost s programom preizkušanja v letenju,
4. pisno soglasje imetnika pravice razpolaganja z letališčem ali vzletiščem, na katerem se bo opravljalo preizkušanje,
5. dokazilo o zavarovanju odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam, in sicer s preizkušanjem zrakoplova v letenju ali na tleh, pri čemer je najnižja zavarovalna vsota v skladu z Uredbo (ES) št. 785/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o zahtevah v zvezi z zavarovanjem za letalske prevoznike in operaterje (UL L št. 138 z dne 30. 4. 2004, str. 1), nazadnje spremenjeno z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2020/1118 z dne 27. aprila 2020 o spremembi Uredbe (ES) št. 785/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o zahtevah v zvezi z zavarovanjem za letalske prevoznike in operaterje (UL L št. 243 z dne 29. 7. 2020, str. 1),
6. predlog pogojev letenja za dovoljenje za preizkušanje v letenju iz četrtega odstavka tega člena in
7. predlog priročnika za nameravano letalsko operacijo NCC ali SPO, kot je opredeljeno v 28. členu tega pravilnika, če je eksperimentalni zrakoplov predviden za takšno uporabo.

(2) Na podlagi uspešno opravljenega osnovnega pregleda eksperimentalnega zrakoplova in predložene dokumentacije iz prejšnjega odstavka agencija po tem, ko ugotovi ustreznost vsebine pogojev letenja, potrdi pogoje letenja in izdelovalcu izda dovoljenje za preizkušanje v letenju.

(3) Dovoljenje za preizkušanje v letenju se izda z veljavnostjo največ 12 mesecev. Izdaja novega dovoljenja za preizkušanje v letenju je mogoča na podlagi vloge in pregleda plovnosti eksperimentalnega zrakoplova. Dovoljenje za preizkušanje v letenju vsebuje najmanj naslednje podatke:

1. državna pripadnost in registrska oznaka,
2. podatek o izdelovalcu,
3. podatek o proizvajalcu zrakoplova pred spremembo, če je ta izdelan po 3. točki prvega odstavka 5. člena tega pravilnika,
4. tip oziroma model zrakoplova,
5. serijska številka zrakoplova,
6. namen izdaje dovoljenja,
7. podatek o nosilcu dovoljenja za preizkušanje v letenju,
8. sklic na pogoje letenja in morebitne opombe,
9. veljavnost,
10. kraj in datum izdaje dovoljenja in
11. podpis odgovorne osebe agencije.

(4) Sestavni del dovoljenja za preizkušanje v letenju so pogoji letenja, ki vsebujejo zahteve, omejitve in navodila, ki jih je treba upoštevati med preizkušanjem. Pogoji letenja eksperimentalnega zrakoplova vsebujejo najmanj naslednje podatke:

1. o izdelovalcu,
2. oznako in podatke o izdaji dokumenta za namen sledljivosti,
3. o proizvajalcu zrakoplova pred spremembo, če je ta izdelan po 3. točki prvega odstavka 5. člena tega pravilnika,
4. o tipu oziroma modelu,
5. serijsko številko zrakoplova,
6. namen,
7. o konfiguraciji zrakoplova,
8. utemeljitev,
9. pogoje in omejitve,
10. izjavo izdelovalca, da zrakoplov v opredeljeni konfiguraciji nima značilnosti, ki bi ga naredile nevarnega za nameravano letenje pod opredeljenimi pogoji in omejitvami – izdelovalec mora izjavo datirati in podpisati,
11. številko odobritve pogojev letenja, ki jo je izdala agencija,
12. datum odobritve pogojev s strani agencije in
13. podpis odgovorne osebe agencije.

(5) Na podlagi dovoljenja za preizkušanje v letenju se lahko izvajajo samo leti v skladu s programom preizkušanja v letenju.

(6) Leti, med katerimi se preizkuša osnovna struktura ali krmilni sistem eksperimentalnega zrakoplova, se morajo opravljati nad nenaseljenimi ali malo poseljenimi območji, ki jih je treba določiti v programu preizkušanja, z izjemo vzleta in pristanka, kar se vpiše v pogoje za letenje iz četrtega odstavka tega člena.

(7) Če je predmet izdelave po tem pravilniku pogonski sistem ali drugi sistemi, ki ključno vplivajo na njegovo delovanje, pot po vzletu eksperimentalnega zrakoplova ne sme potekati nad naseljenimi območji. Pot letenja med celotnim letom je treba načrtovati tako, da eksperimentalni zrakoplov v primeru

odpovedi najbolj kritičnega motorja ali sredstva pogona ne ogroža naseljenih območij, kar se vpiše v pogoje letenja iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Dovoljenje za preizkušanje v letenju preneha veljati, če prenehajo veljati potrjeni pogoji letenja. Vsaka okoliščina, ki vpliva na vsebino teh pogojev, jih razveljavi, izdelovalec pa mora agenciji vrniti pogoje letenja in dovoljenje za preizkušanje v letenju. Pri tem mora agencija vnovič potrditi pogoje letenja in izdati novo dovoljenje za preizkušanje v letenju. Novo dovoljenje za preizkušanje v letenju se v tem primeru, če ne gre za vgradnjo večjih ali pomembnih sprememb konfiguracije zrakoplova, izda brez pregleda plovnosti, pri čemer mora biti pregled plovnosti opravljen najmanj vsakih 12 mesecev šteto od zadnjega opravljenega osnovnega pregleda ali pregleda plovnosti, veljavnost tako izdanega novega dovoljenja za preizkušanje v letenju pa je mogoča le do poteka veljavnosti predhodnega dovoljenja za preizkušanje v letenju, ki je bilo vrnjeno zaradi razveljavitve pogojev letenja.

(9) Ne glede na drugi, tretji in četrti odstavek tega člena izdelovalec sam izvede dejanja iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena, če je agencija izdelovalcu v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezen privilegij za potrditev pogojev letenja ter izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju. Pogoje letenja in dovoljenje za preizkušanje v letenju potrdi in izda ustrezno potrjena certifikacijska oseba izdelovalca. Izdelovalec agenciji predloži kopije odobrenih pogojev letenja in dovoljenja za preizkušanje v letenju v desetih dneh od izdaje.

(10) Ne glede na osmi odstavek tega člena v primeru prenehanja veljavnosti potrjenih pogojev letenja, ki jih je v skladu s prejšnjim odstavkom potrdila certifikacijska oseba izdelovalca, izdelovalec v desetih dneh od razveljavitve potrjenih pogojev letenja agencijo obvesti o prenehanju veljavnosti dovoljenja za preizkušanje na podlagi prejšnjega odstavka.

(11) Izdelovalec, ki mu je agencija v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezen privilegij za potrditev pogojev letenja ter izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju, v skladu s tem členom potrdi pogoje letenja ali spremembo pogojev letenja ter izda dovoljenje za preizkušanje v letenju največ za dve zaporedni obdobji po 12 mesecev. Za vsako tretje zaporedno 12-mesečno obdobje pregled plovnosti, potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju opravi agencija.

21. člen **(program preizkušanja v letenju)**

(1) Za izvedbo preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova v letenju izdelovalec pripravi program preizkušanja.

(2) Program preizkušanja v letenju in vsako naslednjo revizijo tega programa mora potrditi letalski strokovnjak.

(3) Program preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova v letenju mora vsebovati najmanj naslednje vsebine:

1. preglednica vseh področij preizkusov v zraku,
2. parametri in omejitve, ki jih mora pilot ali posadka upoštevati med preizkušanjem v letenju,
3. podatki o zračnem prostoru in področjih, kjer se bo izvajalo preizkušanje v letenju na podlagi ocene tveganja,
4. podatki o reševalni opremi med preizkušanjem v letenju,
5. opis opreme za zapisovanje podatkov leta in njen vpliv na obnašanje in zmogljivosti zrakoplova,
6. postopki v sili,
7. podatki o pregledih in vzdrževanju, ko se izvaja preizkušanje v letenju,

8. cilji in način preizkusa, pogoji, parametri in omejitve pri preizkusu ter vremenske omejitve za vsak posamezni let ali serijo letov z istim namenom,

9. minimalni obseg preizkušanja v letenju, ki ga je treba opraviti v končni konfiguraciji eksperimentalnega zrakoplova za prehod v uporabo, v skladu s petim odstavkom tega člena.

(4) Če se v obdobju preizkušanja v letenju pojavi potreba po spremembi programa preizkušanja v letenju, izdelovalec izdelava revizijo in jo pošlje v pregled agenciji, ki odloči o nadaljevanju preizkušanja v letenju. Ne glede na prejšnji stavek izdelovalec pregled revizije programa preizkušanja v letenju izvede sam, certifikacijska oseba izdelovalca pa odloči o nadaljevanju preizkušanja v letenju s potrditvijo spremembe pogojev letenja, če je agencija izdelovalcu v okviru sistema kakovosti potrdila ustrezni privilegij za potrditev pogojev letenja in izdajo dovoljenja za preizkušanje v letenju.

(5) Minimalni obseg preizkušanja v letenju, ki ga je treba opraviti v končni konfiguraciji eksperimentalnega zrakoplova za prehod v uporabo, je:

1. letenje v celotnem razponu dovoljenih hitrosti, v vzpenjanju, horizontalnem letu, spuščanju in v zavojih v vseh predvidenih letalnih konfiguracijah in konfiguracijah predvidene opreme,

2. letenje z izvajanjem drugih manevrov, predvidenih za prihodnjo uporabo eksperimentalnega zrakoplova,

3. vzletanje in pristajanje v vseh razpoložljivih konfiguracijah z meritvami najkrajše uporabne vzletne oziroma pristajalne steze,

4. letenje z mejnimi položaji težišča, kakor ustreza posamezni konfiguraciji morebitne opreme,

5. spuščanje, prilet in pristanek z minimalno dovoljeno indicirano količino goriva,

6. deset ur letenja in 40 pristankov za eksperimentalne zrakoplove z lastnim pogonom oziroma pet ur letenja in 20 pristankov za eksperimentalne zrakoplove brez pogona, razen če zaradi posebnosti eksperimentalnega zrakoplova agencija odobri drugačen obseg preizkušanja.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek je za eksperimentalne zrakoplove, izdelane po 3. točki prvega odstavka 5. člena tega pravilnika, kadar gre za spremembe v opremi ali postopkih, ki ne vplivajo pomembno na omejitve eksperimentalnega zrakoplova, podane z letalnim priročnikom eksperimentalnega zrakoplova, veljavnim pred začetkom izdelave, treba:

1. preizkusiti vsa območja parametrov uporabe eksperimentalnega zrakoplova, na katere ima vpliv tehnična sprememba, ki je bila predmet izdelave po tem pravilniku, in

2. opraviti pet ur letenja;

(7) Ne glede na peti odstavek tega člena se lahko v primeru izdelave izvedenke tipa oziroma modela letala, ki ga je izdelovalec že izdelal v preteklosti, minimalni obseg preizkušanja, ki ga je treba opraviti v končni konfiguraciji eksperimentalnega zrakoplova za prehod v uporabo, zmanjša. Predlog za izvedbo manjšega obsega preizkušanja v letenju izdelava predlagani letalski strokovnjak in mora biti priložen vlogi za izdajo potrdila za izdelavo. Agencija odloči o dopustnosti in obsegu zmanjšanega minimalnega obsega preizkušanja v letenju v potrdilu za izdelavo.

(8) Program preizkušanja v letenju ne sme vsebovati preizkusov v letenju, pri katerih je predvideni rezultat poškodba strukture, krmilnega sistema ali pogona. Preizkusi v zraku morajo biti zasnovani kot praktična potrditev predhodno računsko ali z zemeljskimi testi dokazane ustreznosti ali presoje strokovnjaka.

22. člen

(izvedba preizkušanja v letenju)

(1) Preizkušanje v letenju se izvaja v skladu s programom preizkušanja v letenju iz prejšnjega člena.

(2) Za izvedbo preizkušanja v letenju po programu preizkušanja v letenju je odgovoren izdelovalec.

(3) Preizkušanje v letenju opravljajo člani posadke, navedeni v pogojih za letenje.

(4) Meteorološke razmere med preizkušanjem v letenju morajo ustrezati vizualnim meteorološkim pogojem (VMC), razen kadar je s programom preizkušanja v letenju določeno drugače ter so ob tem izpolnjene zahteve glede opreme eksperimentalnega zrakoplova za letenje in usposobljenosti posadke za letenje v takih pogojih.

(5) Pri preizkušanju v letenju niso dovoljeni grobi ali akrobatski manevri, razen če je to predvideno v programu preizkušanja v letenju.

(6) V obdobju preizkušanja v letenju mora izdelovalec voditi dnevnik preizkušanja in operativni dnevnik zrakoplova.

(7) Po vsaki tehnični spremembi na eksperimentalnem zrakoplovu, ki se opravi v obdobju preizkušanja v letenju, je treba pred nadaljevanjem preizkušanja v letenju zrakoplov pregledati ob smiselni uporabi 18. člena tega pravilnika. Namen pregleda je ugotoviti, če je stanje zrakoplova takšno, da omogoča varno letenje. Pregled opravi kontrolor izdelave oziroma ustrezna oseba organizacije v skladu s četrtem odstavkom 7. člena tega pravilnika.

(8) Med preizkušanjem zahtevnejših eksperimentalnih zrakoplovov v letenju je obvezna uporaba snemalnika podatkov.

(9) Za vsak let, namenjen preizkušanju v letenju, izdelovalec določi odgovorno osebo na tleh, ki ima podatke o letu in katere naloge so spremljanje preizkusnega leta, organiziranje postopkov in komuniciranje v izrednih primerih.

(10) Po končanem preizkušanju v letenju letalski strokovnjak izdelava končno poročilo o preizkušanju v letenju.

23. člen

(člani posadke, ki opravljajo preizkušanje v letenju)

(1) Preizkušanje eksperimentalnih zrakoplovov v letenju največje dovoljene vzletne mase do vključno 2.000 kilogramov lahko opravljajo piloti, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. imajo opravljenih najmanj 500 ur samostojnega letenja in
2. so uspešno opravili usposabljanje po programu iz priloge 1, ki je sestavni del tega pravilnika, na enega od naslednjih načinov in o tem agenciji predložili dokazila:
 - v nacionalno potrjeni organizaciji za usposabljanje v skladu s postopki te organizacije ali
 - v potrjeni organizaciji za izdelavo eksperimentalnih zrakoplovov v skladu s postopkom te organizacije s pilotom, ki je imetnik pooblastila inštruktorja letenja.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko preizkušanje eksperimentalnih zrakoplovov v letenju največje dovoljene vzletne mase do vključno 2.000 kilogramov opravljajo piloti, ki:

- so imetniki pooblastila za preizkusno letenje v skladu z Uredbo 1178/2011/EU ali pooblastila za testnega pilota v skladu s predpisi, ki urejajo ultralahke letalne naprave, ali
- so uspešno zaključili specialistično usposabljanje na eni od mednarodno priznanih šol za eksperimentalne testne pilote, ki so na seznamu iz priloge 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

(3) Poleg pogojev iz prvega ali drugega odstavka mora pilot za opravljanje preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova v letenju največje dovoljene vzletne mase do vključno 2.000 kilogramov imeti še:

1. veljavno zdravniško spričevalo 1. ali 2. razreda iz dela MED priloge IV Uredbe 1178/2011/EU,
2. ustrezno licenco oziroma dovoljenje za kategorijo zrakoplova in veljavni rating za razred oziroma primerljivi tip zrakoplova in
3. zadnje izkušnje, kot jih predpiše v ustreznem postopku potrjena organizacija za izdelavo eksperimentalnih zrakoplovov, v kateri pilot izvaja preizkušanje v letenju.

(4) Preizkušanje eksperimentalnih zrakoplovov v letenju največje dovoljene vzletne mase nad 2.000 kilogramov lahko opravlja pilot, ki ima:

1. veljavno zdravniško spričevalo 1. ali 2. razreda iz dela MED priloge IV Uredbe 1178/2011/EU,
2. ustrezno licenco oziroma dovoljenje za kategorijo zrakoplova, veljavni rating za razred oziroma primerljivi tip zrakoplova in opravljenih vsaj 300 ur letenja kot vodja zrakoplova v tej kategoriji zrakoplovov,
3. opravljeno usposabljanje iz tehnike pilotiranja in načinov preizkušanja za ustrezno raven preizkušanja v letenju, kot to opredeljuje del 21 priloge I z dodatki iz Uredbe 748/2012/EU, vključno s sprejemljivimi načini zagotavljanja skladnosti in smernicami, in ki ga izvede inštruktor, ki ga je pooblastila agencija, in
4. zadnje izkušnje: opravljenih 50 ur letenja v zadnjih 12 mesecih, od tega 20 ur preizkušanja katerega koli zrakoplova v letenju. Če ne izpolnjuje zahtev za zadnje izkušnje, mora opraviti ustrezno preverjanje tehnike pilotiranja in načinov preizkušanja za ustrezno raven preizkušanja v letenju, kot to opredeljuje del 21 priloge I z dodatki iz Uredbe 748/2012/EU, vključno s sprejemljivimi načini zagotavljanja skladnosti in smernicami, z inštruktorjem letenja, ki izpolnjuje zahteve glede preizkušanja usposobljenosti in zadnjih izkušenj, kot to opredeljuje del 21 priloge I z dodatki iz Uredbe 748/2012/EU, vključno s sprejemljivimi načini zagotavljanja skladnosti in smernicami.

(5) Če je pilot imetnik pooblastila za preizkušanje ustrezne kategorije zrakoplovov, se šteje, da izpolnjuje zahteve iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka.

(6) V primeru zahtevnejših zrakoplovov ali v primeru novega koncepta zrakoplova, ki ne ustreza veljavnim licencam ali ratingom, letalski strokovnjak agenciji poda predlog o ustreznih izkušnjah pilota. Agencija k predlogu izda soglasje, pri čemer ob upoštevanju značilnosti zrakoplova poleg izpolnjevanja zahtev iz tega člena lahko poda dodatne zahteve glede izkušenj pilota.

(7) V primeru veččlanske posadke mora imeti vsak pilot v tej posadki, poleg izpolnjevanja pogojev iz tega člena glede na največjo vzletno maso zrakoplova, opravljenih vsaj 300 ur letenja kot član veččlanske posadke.

(8) Če potrdila ali ratingi na licenci, izdani v skladu z Uredbo 1178/2011/EU, ne ustrezajo za eksperimentalni zrakoplov, agencija izda potrdilo o usposobljenosti.

IX. POGLAVJE DOVOLJENJE ZA LETENJE

24. člen **(dovoljenje za letenje)**

(1) Izdelovalec vloži vlogo za izdajo dovoljenja za letenje po uspešno izvedenem preizkušanju v letenju in ko iz končnega poročila o preizkušanju v letenju izhaja, da eksperimentalni zrakoplov nima

nevarnih značilnosti ali zanj ni ugotovljeno nevarno obnašanje v kateri koli prvini oziroma elementu dovoljene uporabe.

(2) K vlogi iz prejšnjega odstavka izdelovalec priloži:

1. letalni priročnik eksperimentalnega zrakoplova, ki ga je potrdil letalski strokovnjak,
2. priročnik za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova, ki ga je potrdil letalski strokovnjak,
3. predlog programa vzdrževanja eksperimentalnega zrakoplova, ki ga je predlagal letalski strokovnjak in vsebuje tudi predlog zahtev za kompetence osebja za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova,
4. kopijo končnega poročila o preizkušanju v letenju iz desetega odstavka 22. člena tega pravilnika in
5. predlog pogojev za letenje, ki vsebujejo najmanj podatke iz četrtega odstavka 20. člena tega pravilnika.

(3) V letalni priročnik eksperimentalnega zrakoplova se kot dovoljena območja parametrov uporabe lahko vnesejo samo tista območja parametrov uporabe, ki so bila preizkušena v skladu s petim oziroma šestim odstavkom 21. člena tega pravilnika.

(4) V priročnik za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova se vnesejo podatki, pridobljeni med izdelavo zrakoplova in njegovim preizkušanjem v letenju.

(5) Agencija z izdajo dovoljenja za letenje potrdi program vzdrževanja zrakoplova.

(6) Dovoljenje za letenje se izda z veljavnostjo 24 mesecev. Sestavni del dovoljenja za letenje so pogoji letenja, ki vsebujejo najmanj podatke iz četrtega odstavka 20. člena tega pravilnika. Pogoje letenja agencija potrdi po tem, ko ugotovi ustreznost vsebine pogojev letenja. Pogoje letenja je treba upoštevati med uporabo eksperimentalnega zrakoplova. Dovoljenje za letenje vsebuje najmanj naslednje podatke:

1. številka dovoljenja za letenje,
2. državna pripadnost in registrska oznaka,
3. podatek o izdelovalcu zrakoplova,
4. podatek o proizvajalcu zrakoplova pred spremembo, če je ta izdelan v skladu s 3. točko prvega odstavka 5. člena tega pravilnika,
5. tip oziroma model zrakoplova,
6. serijska številka zrakoplova,
7. vrsta zrakoplova,
8. sklic na pogoje in morebitne omejitve,
9. podatek o nosilcu dovoljenja za letenje, ki je lastnik ali uporabnik zrakoplova,
10. datum izdaje dovoljenja za letenje,
11. veljavnost in
12. podpis odgovorne osebe agencije.

(7) Za podaljšanje veljavnosti dovoljenja za letenje se smiselno uporabljajo predpisi, ki urejajo postopek in način ugotavljanja plovnosti zrakoplovov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(8) Dovoljenje za letenje preneha veljati, če prenehajo veljati potrjeni pogoji letenja. Vsaka okoliščina, ki vpliva na vsebino pogojev letenja, te razveljavi, uporabnik pa mora agenciji vrniti pogoje letenja in dovoljenje za letenje. V tem primeru mora agencija vnovič potrditi pogoje letenja in izdati novo dovoljenje za letenje. Novo dovoljenje za letenje se – če ne gre za vgradnjo tehničnih sprememb, razen standardnih sprememb – izda brez pregleda plovnosti, pri čemer mora biti pregled plovnosti opravljen najmanj vsakih 24 mesecev šteto od predhodnega pregleda plovnosti, veljavnost tako izdanega novega

dovoljenja za letenje pa je mogoča le do poteka veljavnosti predhodnega dovoljenja za letenje, ki je bilo vrnjeno zaradi razveljavitve pogojev letenja.

25. člen (priročniki in programi)

Letalni priročnik eksperimentalnega zrakoplova, priročnik za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova, program vzdrževanja in program preizkušanja eksperimentalnega zrakoplova morajo biti izdelani in vzdrževani v celotni obratovalni dobi eksperimentalnega zrakoplova kot dokumenti s sistemom revizij in seznamom veljavnih strani, tako da izvod z veljavno revizijo izkazuje dejansko stanje podatkov.

X. POGlavJE VZDRŽEVANJE

26. člen (vzdrževanje)

(1) Za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova je odgovoren lastnik oziroma uporabnik, če je tako določeno v zakupni pogodbi.

(2) Vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova zajema praktična vzdrževalna dela na zrakoplovu, izdelavo dokumentacije o izvedenem vzdrževanju in izdelavo zapisov o sprostitvi eksperimentalnega zrakoplova v uporabo. Izvaja se po programu vzdrževanja, izdelanem in potrjenem za posamezni zrakoplov.

(3) Izdelovalec eksperimentalnega zrakoplova lahko izvaja vzdrževanje tistih sestavnih delov in sklopov sestavnih delov, ki jih je izdelal po tem pravilniku, če ima za to v priročniku o kakovosti organizacije ustrezno opredeljene postopke. O izvedenem vzdrževanju mora izdelovalec izdati ustrezne zapise, primerljive izvajalcu vzdrževanja iz petega odstavka tega člena.

(4) Izdelovalec lahko izvaja vzdrževanje sestavnih delov ali delov, ki jih ni izdelal, pa so vgrajeni v eksperimentalni zrakoplov, ki ga je izdelal po tem pravilniku, če glede usposobljenosti izpolnjuje pogoje iz potrjenega programa vzdrževanja.

(5) Vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova lahko izvaja tudi:

1. organizacija za vzdrževanje, potrjena v skladu z Uredbo 1321/2014/EU, za vzdrževanje primerljivega tipa ali skupine tipov zrakoplovov, ali
2. licencirano osebje za vzdrževanje zrakoplovov z ratingom primerljivega tipa ali skupine tipov zrakoplovov, kot to določa Uredba 1321/2014/EU, ali
3. pilot lastnik v omejenem obsegu, kot to določa Uredba 1321/2014/EU.

(6) Vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova, ki ustreza kategoriji ultralahkega zrakoplova, se vzdržuje v skladu s predpisi, ki urejajo ultralahke letalne naprave.

(7) O opravljenem vzdrževanju eksperimentalnega zrakoplova mora izvajalec vzdrževanja izdati zapise, ki zagotavljajo sledljivost postopkov vzdrževanja. Zapise hrani lastnik eksperimentalnega zrakoplova ali uporabnik, če je tako določeno v zakupni pogodbi.

(8) Za osebe za vzdrževanje zrakoplovov, ki ima licence, izdane v skladu z delom 66 priloge III Uredbe 1321/2014/EU, in organizacijo za vzdrževanje, ki je potrjena v skladu z Uredbo 1321/2014/EU, se šteje, da so licence in potrdila izdani v skladu s tem pravilnikom. Če ratingi ali pooblastila na listini, izdani v skladu z Uredbo 1321/2014/EU ali zakonom, ki ureja civilno letalstvo, ne ustrezajo za vzdrževanje eksperimentalnega zrakoplova, izda agencija, če je osebe za vzdrževanje zrakoplovov usposobljeno v skladu s potrjenim programom vzdrževanja tega eksperimentalnega zrakoplova, potrdilo o usposobljenosti. Organizacija vse posebne postopke, ki se nanašajo samo na izvajanje tega pravilnika, navede kot dodatek k priročniku o kakovosti organizacije, potrjene v skladu z Uredbo 1321/2014/EU.

XI. POGLAVJE LICENCE IN LETALSKE OPERACIJE

27. člen (licence)

(1) Za uporabo eksperimentalnega zrakoplova mora imeti pilot licenco, izdano v skladu z Uredbo 1178/2011/EU, Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2018/1976 z dne 14. decembra 2018 o podrobnih pravilih za operacije z jadralnimi letali v skladu z Uredbo (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 326 z dne 20. 12. 2018, str. 64), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2020/358 z dne 4. marca 2020 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2018/1976 glede licenc pilota jadralnega letala (UL L št. 67 z dne 5. 3. 2020, str. 57), ali Uredbo Komisije (EU) 2018/395 z dne 13. marca 2018 o podrobnih pravilih za operacije balonov v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 71 z dne 14. 3. 2018, str. 10), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2020/357 z dne 4. marca 2020 o spremembi Uredbe (EU) 2018/395 glede licenc pilota balona (UL L št. 67 z dne 5. 3. 2020, str. 34), oziroma dovoljenje, izdano v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo, z ustreznimi ratingi ali pooblastili oziroma potrdili, ki ustrezajo vrsti, kategoriji in lastnostim eksperimentalnega zrakoplova.

(2) Če koncept eksperimentalnega zrakoplova ne ustreza nobeni vrsti zrakoplovov, za katere je v Republiki Sloveniji že predpisan postopek usposabljanja za pridobitev licence oziroma dovoljenja z ustreznim ratingom ali pooblastilom oziroma potrdilom, agencija na predlog letalskega strokovnjaka določi licenco ali dovoljenje in rating ali pooblastilo oziroma potrdilo, ki zagotavljata največ potrebnega znanja za uporabo eksperimentalnega zrakoplova, in morebitno potrebno dodatno usposabljanje.

(3) V skladu s prejšnjim odstavkom se zahteve po potrebni licenci, ratingu in usposabljanju vpišejo v pogoje letenja za dovoljenje za letenje kot operativne omejitve zrakoplova.

(4) Za dodatno usposabljanje iz drugega odstavka tega člena letalski strokovnjak ali inštruktor oziroma učitelj določi program usposabljanja, ki določa vsebine in obseg ur za teoretično in praktično usposabljanje.

(5) Dodatno usposabljanje po programu iz prejšnjega odstavka lahko izvaja pilot, ki je opravljal preizkušanje eksperimentalnega zrakoplova v letenju ali ima potrdilo inštruktorja, izdano v skladu z delom FCL priloge I Uredbe 1178/2011/EU, ali pooblastilo učitelja, izdano v skladu z zakonom, ki ureja civilno letalstvo, in je z zadevnim eksperimentalnim zrakoplovom opravil najmanj deset ur letenja.

(6) Pilotu, ki je usposobljen po programu iz drugega odstavka tega člena, se usposobljenost vpiše v knjižico letenja pilota, agencija pa v zvezi z usposobljenostjo izda potrdilo o usposobljenosti.

28. člen (letalske operacije)

(1) Izvajanje zračnega prevoza z eksperimentalnimi zrakoplovi je prepovedano.

(2) Izvajanje komercialnih letalskih dejavnosti z eksperimentalnimi zrakoplovi je prepovedano, razen kadar operator agenciji dokaže, da za takšne dejavnosti ni certificiranega zrakoplova, ali kadar zaradi opreme, potrebne za izvedbo takšne dejavnosti, uporaba certificiranega zrakoplova ni primerna. V teh primerih agencija na podlagi vloge operatorja izda dovoljenje, v katerem določi pogoje, pod katerimi se komercialna letalska dejavnost lahko izvaja.

(3) Nekomercialne letalske dejavnosti z eksperimentalnimi zrakoplovi se izvajajo v skladu z delom NCC priloge VI, delom NCO priloge VII ali delom SPO priloge VIII Uredbe 965/2012/EU, kakor je sprejemljivo za agencijo, odvisno od zahtevnosti zrakoplova. Agencija sprejemljivost skladnosti z delom NCC priloge VI ali delom SPO priloge VIII potrdi v pogojih letenja za izdajo dovoljenja za letenje eksperimentalnega zrakoplova.

(4) Usposabljanje z eksperimentalnimi zrakoplovi je dovoljeno le za pridobitev privilegijev na eksperimentalnem zrakoplovu. Drugo usposabljanje je prepovedano.

(5) Z eksperimentalnimi zrakoplovi je dovoljeno izvajati akrobatske lete v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), nazadnje spremenjeno z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2024/1111 z dne 10. aprila 2024 o spremembi Uredbe (EU) št. 1178/2011, Izvedbene uredbe (EU) št. 923/2012, Uredbe (EU) št. 965/2012 in Izvedbene uredbe (EU) 2017/373 v zvezi z določitvijo zahtev za upravljanje zrakoplovov s posadko, ki imajo zmogljivost navpičnega vzletanja in pristajanja (UL L št. 2024/1111 z dne 23. 5. 2024), s predpisom, ki ureja pravila letenja za akrobatske lete, in 16. členom Pravilnika o hrupu zrakoplovov (Uradni list RS, št. 55/00, 18/01 – ZLet, 40/04 in 75/08).

(6) Ne glede na prejšnji odstavek je akrobatsko letenje na višinah pod 500 metrov nad terenom dovoljeno le, če je hrup eksperimentalnega zrakoplova izmerjen na način, kot je določen v predpisu, ki ureja ultralahke letalne naprave. Agencija lahko v takih primerih krajevno in časovno omeji akrobatsko letenje z zrakoplovi, katerih raven hrupa presega 72 dB.

XII. POGLAVJE PREHODNE IN KONČNI DOLOČBI

29. člen (dokončanje postopkov)

Postopki, začeti pred uveljavitvijo tega pravilnika, se končajo po določbah tega pravilnika.

30. člen (letalski strokovnjaki)

Šteje se, da letalski strokovnjak, ki na dan uveljavitve tega pravilnika izpolnjuje pogoje za letalskega strokovnjaka na podlagi Pravilnika o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19 in 85/24 – ZLet-1), izpolnjuje pogoje za letalskega strokovnjaka po tem pravilniku.

31. člen (piloti)

Šteje se, da pilot, ki je bil na dan uveljavitve tega pravilnika uvrščen na seznam pilotov iz 23. člena Pravilnika o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19 in 85/24 – ZLet-1), izpolnjuje pogoje iz prvega in drugega odstavka 23. člena tega pravilnika.

32. člen (usposabljanje pilotov)

Pilot izpolnjuje pogoj iz 2. točke prvega odstavka 23. člena tega pravilnika tudi, če je uspešno opravil usposabljanje po programu iz priloge 1 tega pravilnika pri pilotu, ki je bil na dan uveljavitve tega pravilnika uvrščen na seznam pilotov iz 23. člena Pravilnika o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19 in 85/24 – ZLet-1).

33. člen (prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19 in 85/24 – ZLet-1).

34. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-231/2024

Ljubljana, dne 15. maja 2026

EVA 2024-2430-0022

Mag. Alenka Bratušek
ministrica

Priloga 1: Program usposabljanja osebja za preizkušanje v letenju eksperimentalnih zrakoplovov največje vzletne mase do vključno 2.000 kilogramov

Preglednica 1 določa nazive predmetov in število ur teoretičnega usposabljanja.

Preglednica 1: (predmeti in število ur teoretičnega usposabljanja)

št. predmeta	naziv predmeta	št. ur
1	Osnove aerodinamike in mehanike letenja	9

	(teorija letenja)	
2	Konstrukcije in materiali	9
3	Postopki v sili	7
4	Meritve, metode in postopki preizkušanja	5
SKUPAJ		30

Preglednica 2 določa nazive predmetov in minimalno število ur posamezne praktične vaje z določilom minimalnega samostojnega naleta kandidata in naleta na dvojnih krmilih z učiteljem letenja.

Preglednica 2: (predmeti in število ur praktičnega usposabljanja)

št. vaje	naziv predmeta	št. ur
1	Kontrolni let	0,5
2	Zona – osnovni elementi (režimi, zavoji)	1,0
3	Izredni postopki – iz šolskega kroga	3,5
4	Demonstracijski let	5,0
NALET	samostojno (S)/dvojno (D)	7 D/3 S
SKUPAJ		10

Priloga 2: Seznam mednarodno priznanih šol za eksperimentalne testne pilote

- International Test Pilots School, London International Airport, London, Ontario (ustanovljena 1986 in Cranfield, UK)
- Linköping University Flight Test School, Linköping, Sweden
- Escuela Española de Ensayos en Vuelo y Aeronavegabilidad (E4A), Madrid, Spain (ustanovljena 2016, as the Technical University of Madrid School)
- École du Personnel Navigant d'Essais et de Réception (EPNER), Istres, France (ustanovljena 1946)
- Empire Test Pilots' School, British school based at Boscombe Down, England (ustanovljena 1943)
- National Test Pilot School, Mojave, California (ustanovljena 1981)
- U.S. Air Force Test Pilot School, Edwards Air Force Base, California (ustanovljena 1944)
- United States Naval Test Pilot School, Naval Air Station Patuxent River, Maryland (ustanovljena 1945)
- Fedotov Test Pilot School, Russian aviation industry school based at the Gromov Flight Research Institute, Zhukovsky (ustanovljena 1947)
- Soviet and Russian Air Force Test Pilots Training Centre — division of the Chkalov 929th State Flight Test Centre of the Russian Ministry of Defence, Akhtubinsk, Russia (ustanovljena 1973)
- Divisão de Formação em Ensaio em Voo (EFEV — Brazilian Air force Test Pilot school), São José dos Campos, Brazil (ustanovljena 1986)

- Indian Air Force Test Pilot School, Bangalore, India (ustanovljena 1957)